

King Lear. – et arvestykke En gendigtning for børn ml. 6 – 11 år

Kong Lear vil vide, hvem af hans tre døtre, der elsker ham mest!

Overvej mens du lytter til fortællingen:

- *Hvordan passer man på hinanden i en familie?*
- *Hvordan måler man kærlighed?*
- *Hvordan kan man få øje på kærlighed?*

Inden vi går i gang, skal du lige vide, at King Lear af Britannien er en kendt sagnkonge i England – lidt ligesom vores egen Holger Danske på Kronborg Slot.

Er du klar?

Så begynder vi!

Kong Lear var krigerkonge.

Man sagde, at han var skrap til at regne fjendens næste træk ud.

Mange krige og slag havde han udkæmpet og vundet – ikke mindst på grund af dygtige riddere, som modigt kæmpede side om side med ham.

Lears kongerige var enormt.

Frodige grønne marker strakte sig så langt øjet rakte - med prægtige slotte, mægtige gårde, rige klostre og papirmøller, for så han kunne fremstille papir og få skrevet sine egne bøger, sådan som han ville have dem. På den måde ville hans bedrifter aldrig blive glemt. På den måde ville fortællingen om ham leve til evig tid.

Kong Lear var styrtende rig på gods og guld.

Og så havde han tre døtre.

Trip, trap, træsko.

Den ældste datter hed prinsesse Goneril.

Goneril var gift med en hertug.

Goneril havde en skarp tunge. Den var så skarp, at folk mente, at hun kunne slå med sine ord.

Den mellemste datter hed prinsesse Regan.

Regan var også gift med en hertug. Regan var også godt skåret for tungebåndet. Så ferm var hun med sit tungebånd, at det blev sagt om hende, at hun kunne give lussinger med sine ord.

Men Kong Lear havde ikke lagt mærke til sine to ældste døtres ” talegaver”. Han syntes bare at de var højst pragtfulde og dybt fantastiske.

Nu kommer vi så til King Lears yngste datter, Prinsesse Cordelia.

Cordelia var ikke gift endnu.

Men både kongen af Frankrig og Hertugen af Bourgogne, vimsede rundt på frierfødder og bagte løs på den rige konges bedårende datter.

Cordelia var nemlig noget ganske særligt og helt speciel, mente begge friere. Om Cordelia blev det fortalt, at hun altid fik sagt netop det, der skulle siges. Cordelia havde sol i sit hjerte, stjerner i øjnene og brugte ikke så mange ord. Når Cordelia talte fik man lyst til at tie stille, lytte og tænke over det, som hun havde sagt.

Nu sker det så, at Kong Lear vågner op en morgen og føler sig udslidt, træt og gammel. Alle led i hans gamle krop værker og gør ondt. Kun med besvær får han svunget benene ud over sengekanten. Han går hen til servanten og sætter sin prægtige kongekrone på hovedet mens han småsnakker med sit spejlbillede:

ÅRH !!!Gamle Jas! Se på dig selv! Du er vel nok blevet en ynke at se på – med hud så rynket som et gammelt æble.

Du husker heller ikke så godt længere. Dine øjne løber ustandseligt i vand, - du dårligt kan se ud af dem. Dine ben knækker sammen under dig når du går.

Du er et pænt stykke over 80 – inden du ser dig om, kommer døden og indhenter dig.

Kongen udstøder et langt trist suk.

Nu er det sådan at kongen har en hofnar, som følger ham, hvor han går og står. Hofnarren sover på den røde løber ved siden af Lears seng. Lige nu er han ved at vågne. Hofnarren har hørt Kong Lear tale med sig selv. Nu strækker narren sig og siger højt – for kongen er nemlig også gået hen og blevet lidt smådøv - : ”Nemlig Gamle Jas– du ER blevet gammel og slidt. Men hvad har du så tænkt dig at gøre ved det?”

Nu tror du måske, at narrens frække tone får King Lear op i det røde felt? Men nej!

Kong Lear har med vilje ansat hofnarren til at sige ham imod. Ingen i hele riget tør nemlig sige kongen imod, fordi han har så meget magt og er så rig. Alle har brug for at blive sagt imod nu og da. Det ved Kong Lear. Derfor lytter kongen altid til sin nar. Selv når han bliver fornærmet og vred over det narren siger.

”Nårhh, så det siger du? ”Siger kongen skarpt.

Så følger den en lang pause, hvor man kun kan høre fuglenes skrig udenfor.

Så udstøder kongen et langt suk.....

Jeg ved ikke, hvad jeg skal gøre og pludselig ser kongens meget, meget trist og slukøret ud.

”Come on!”, gamle Jas, siger narren. ” Nu må du oppe dig og finde på noget!”

Ja, du har ret! Det er det jeg skal. Noget må jeg gøre! siger King Lear og falder i dybe tanker.

"YES!", siger han pludselig. "Nu har jeg det! Jeg har jo tre superskønne døtre. Det er på tide at de gør deres prinsessepligt og fører mit kongerige videre. Den som kan overbevise mig om, at hun elsker mig mest, får den største bid af kagen"

"Er det nu også en god idé?", spørger narren.

"Ja! vist! Det er nok den mest geniale idé, jeg har fået i hele mit lange liv", siger kong Lear og ser umådelig glad og tilfreds ud.

Og sådan går det til, at alt hvad der kan kravle og gå på slottet står samlet i den store tronsal en time efter.

Kongens to ældste døtre Goneril og Regan er der med deres hertugmænd. De har iført sig deres stiveste pus. Narren sidder på en guldsommel ved siden af kongens trone. Af og til hvisker han kongen ting i øret, og det er jo også det, han er ansat til. Kongen selv ser fornøjet ud og da Cordelia smutter ind i salen, som den sidste, modtager hun et stort smil fra sin far. Cordelia er sin fars øjsten.

Nu rømmer kongen sig højlydt: "HHØMMMM!" ... Så rejser han sig på sine vaklende ben og støttet til sin guldstock ser han ud på hele forsamlingen af familie og hoffolk.

"Kære alle sammen!", siger han. "Jeg har samlet jer her i dag af den ganske særlige grund, at jeg har besluttet at dele mit mægtige kongerige mellem mine tre døtre. Jeg er blevet gammel og føler mig træt. Jeg har brug for at se alting fungerer inden jeg lukker mine øjne i den evige søvn."

Ved disse ord går der et suk af forventning gennem hele forsamlingen. Det er vel en nyhed, der vil noget!!!

"Sådan her bliver det", fortsætter Kong Lear: "Den af jer døtre som kan overbevise mig om, at hun elsker mig højre end de to andre, får den største luns af mit kongerige."

Kongen peger med sin stok på sin ældste datter. "Du først Goneril, for du er den ældste.

Lad mig høre pigebarn: Hvad har du at sige til din kongefar! Tal til mig og sig hvor højt du elsker mig".

Goneril åbner munden og ordene flyder som mælk fra en flødekande fra hendes højrøde læber:

" Høje Konge, du godeste far. Jeg elsker dig højere end det kan siges med ord. Du er mig mere kær end solens stråler og alle stjernernes lys tilsammen. Du er mig mere dyrebar end min egen frihed – ja, du er mig mere kær end mit eget liv."

Som I hørte før, så var Gonerils tunge skarp og her havde hun snoet den i alle retninger. Det var det hun kunne, når hun ville opnå noget bestemt. Hun var en mester i at fedte og lige nu var hun i gang med at mesterfedte for sin far.

Men kongen strålede som en sol. Hans store ulykke var, forstår du, - at han ikke kunne skelne fedtesprog fra hjertesprog. Det er ikke så godt. Kong Lear hoppede henrykt op og ned på sin trone og pegede på Goneril med sin stok: " Vel talt min pige – vel talt!" En tredje del af mit rige til dig og din hertugmand.

"Virkelig - yderst fortræffeligt!", sagde kong Lear henrykt til sin nar, som for en gang skyld forblev tavs.

"Næste, næste!" hersede kongen og pegede på Regan. Lears mellemste datter trådte frem.

Regans mund var fuld af tomme ord. Men Regan var som sin storesøster en mester i at væve og male fantastiske billeder med ord. Her er hvad hun sagde til sin far:

" Høje konge, allerbedste fader. Min kærlighed til dig er større end det min søsters. Alverdens glæder og fornøjelser bliver til grus og støvkorn, når jeg

tænker på den himmelske fryd jeg føler, ved at elske dig. Du er og bliver det største i mit liv - min mest allerkæreste konge og dybt elskede far.

Ved disse ord sprang King Lears hjerte et slag over. "Mageløst", tænkte han. "Storslået tale, hvor får hun det fra!", mumlede han for sig selv. Kun narren hørte det. Men narrens mund var lukket og han tænkte tavse tanker mens han sad der ved kongens side på sin skammel.

"Vel talt, min pige!," råbte kongen begejstret og svingede med sin stok, så narren måtte dukke hovedet for ikke at få én på lampen. En trediedel af kongeriet til dig og din hertugmand.! Regan og hendes hertugmage bukkede dybt. Regan lavede en mislykket grimasse med sin mund, som skulle være et smil.

Kong Lear gispede ophidset efter vejret: "Næste, næste - kom Cordelia min kære. Lad mig høre hvad du har at sige til din gamle far". Kongen tørrede sin svedige pande med et hvidt lommetørklæde og så med blanke øjne fulde af forventning på sin yngste datter.

Cordelia gik langsomt op og stod stille lige foran sin far. Kong Lear dirrede af stolthed, for han mente helt bestemt, at dagens smukkeste lovprisning af HAM, nu ville fylde rummet. Men efterhånden som Cordelias stemme nåede frem til hans ører skiftede hans ansigtsudtryk og til sidst lignede King Lear en tordensky.

Her er hvad Cordelia sagde:

"Kære far. Mine søstres gyldne ord kommer fra gulte hjerter, fulde af grisk begær og kold grådighed. De ord du kræver af mig sidder fast i min hals. Min mund bliver tør og mine læber lammes. For min kærlighed til dig kan ikke gøres op i metermål. Du er jo min far. Du gav mig livet, som er det største nogen kan få. Jeg elsker dig som konge af pligt. Og jeg elsker dig som en datter ikke kan lade være med at elske sin far. Hvis mine søstre siger de elsker dig over alt andet, hvorfor har de så anskaffet sig ægtemænd? Disse er mine ord. Hverken mere eller mindre".

Cordelias tale har fået King Lear op af tronstolen.. Han står og svajer faretruende. Det er tydeligt, at han er rasende. Der er ild i hans øjne, hans næsefløje dirrer og stemmen er hæs af raseri, da han råber:

”Cordelia! Hvad bilder du dig ind!!! Du kan ryge og rejse. Ikke en jante får du. Din tredje del deles i to dele som jeg lægger oveni dine søstres arv. ”Herut! Fra og med dette øjeblik er jeg ikke længere din far og du er ikke længere min datter. Færdig , Basta, forsvind ud af mit syn og ud af mit hus.

Nu ryger hofnarren op af sin taburet og forsøger at hviske noget i kongens øre. Men kongen skubber irriteret til ham, så guldskamlen vælter. Narren falder og triller et stykke væk fra tronen. Der bliver han liggende lige så stille med hovedet vendt væk fra sin konge. Kongen er ligeglad med sin hofnar. Han stirrer olmt på Cordelia.

Cordelia står stadig foran kongens store guldstol. Hun er lamslået af ordene, men møder fattet sin faders vrede blik.

Man kan høre en knappenål falde til jorden. Ingen i den store sal tør nærmest at trække vejret.

Men så træder kongen af Frankrig frem. En af de to som er på frierfærd. Hvad mon han har i sinde?

Nu taler han: ”Nådige konge”, siger han. ”Jeg anmoder om Cordelias hånd. Siger hun ja, vil jeg straks at tage hende om bord på mit skib, føre hende bort og gøre hende til min hustru og dronning af Frankrig.”

”Du kan gøre lige hvad du vil, svarer Lear spidst. Jeg har ikke længere nogen datter ved navn Cordelia”.

Der går et sus gennem forsamlingen

Den franske konge går med rank ryg hen til Cordelia, række hånden ud mod hende og siger: ”Skønne Cordelia. Kom med mig til Frankrig og bliv min dronning!” Cordelia tager imod hans hånd, nikker og smiler til ham med tårer i sit blik. På vej ud af salen standser hun og siger henvendt til sine to søstre: ”Tag jer godt af vores far. Gør mine ord til skamme ved at gøre noget

godt” Goneril og Regan hvæser ophidset, at hun kan spare sig de gode råd og bare se at skrubbe af.

Sådan går det til at Cordelia bliver dronning af Frankrig. Franskmændene tager godt imod hende og ønsker hinanden til lykke med, at deres konge har givet dem en smuk, vis og klog dronning. Cordelia selv gemmer sorgen over at blive smidt ud af sin familie i sit hjerte og bliver sin mand en god støtte.

Hjemme i England er kong Lear gået på pension.

Goneril og Regan regerer nu over hver sin del af det gamle rige. Det gør de på den måde, at de står op langt op ad formiddagen. Prøver nye kjoler om eftermiddagen og viser deres prangende skrud frem ved store fester om aftenen., Hertugerne, deres ægtemænd har ikke meget at skulle have sagt. Så de går på jagt og dukker op om aftenen, når der er fest.

Goneril og Regan har dybest set nok i sig selv. En ting er de dog helt enige om: Ikke om de gider at have deres gamle far boende. Aldrig i livet – Ikke på vilkår, med alle de støjende og grovædende riddere han altid har med på slæb.

Og Lear, som havde troet, at han nu på skift skulle bo hos sine to ældste døtre, må hvor nødig han end vil, se i øjnene, at han virkelig har kvajet sig. Også i de grader!!

Hans plan var jo at han nu skulle nyde livet på skift hos sine to døtre. Plads er der jo nok af på de to store borge.

Men nej!

Der er ikke noget at komme efter.

Hver gang han opsøger den ene datter, er hun enten ikke hjemme eller på vej over til sin søster. Ikke en eneste gang lykkes det for ham at komme ind ad porten.

”Ak, ak, jeg arme mand!Hvad er det dog, jeg har gjort?” Jamrer kong Lear til sin nar.

”Det var ikke sådan, jeg tænkte, det skulle være. Hvad er det dog for noget det hele?” sukker han fortvivlet.

”Du ligger bare, som du har redt!”, siger hofnarren. Du har givet dit rige bort til de forkerte. Nul og nix – og the og kiks! – Alles ist pist væk, GONE. GOODBYE!

Kong Lear begynder at grine ganske stille. Men pludselig forvandler latteren sig til voldsom gråd.

Lear hulker fordi hans hjerte brister.

”Hvad skal der dog blive af mig?” Han råber højt og holder med begge hænder om sit hoved.” Mine egne børn – mine døtre som smurte mig ind i sukkerord - og nu vil de ikke vide af mig!!!” Hans jammer og hyl tager til i styrke. Med et råber og skriger kongen som en vanvittig. Han er ude af sig selv. Det ene øjeblik er han ved at kvæles i latter for i det næste øjeblik at miste pusten i høj og voldsom hulken.

Ach du Lieber! Min konge er blevet vanvittig! Hvad skal jeg gøre?, siger hofnarren til sig selv. Narren er den sidste, som kongen har tilbage.

Alle ridderne er forduftet. Når Lear ikke længere kan sørge for husly, mad og drikke – fest og farver – så er ridderne over alle bjerge.

”Jeg må sende bud til Cordelia i Frankrig og fortælle om rigets tilstand. Hun må komme med sin kongemand og hans soldater og sætte skik på sagerne. Nu skal Goneril og Regan skal sættes på plads!” Det er narrens beslutning.

Og sådan går det til at Cordelia atter vender hjem til England.

Straks hun hører, hvad der er sket, går hun sammen med sin mand - kongen af Frankrig, i gang med at samle en hær som kan komme den gamle Kong Lear til undsætning. Efter ganske få dage er de på vej over kanalen i nattens mulm og mørke. Tidligt, tidligt en morgen myldrer det med franske soldater udenfor Goneril og Reagans slotte. Det bliver meget blodigt.

Mange år senere talte folk om den begivenhed, hvor søstre kæmpede mod søstre. Enhver, som har prøvet det, ved, at det kommer der aldrig noget godt ud af. Mange slag bliver udkæmpet og det er efter sådan et slag, at Cordelia og hendes far mødtes igen.

Lear, som ellers bliver holdt fanget, fordi man mener, at han er helt gak i låget og til fare for sig selv, er flygtet ud i natten. Et par af Cordelias soldater finder ham vandre hvileløst rundt på en mark i en sørgelig forfatning. Fuldkommen afsindig er den gamle konge. Han går rundt i natskjorte på bare fødder og synger højt med sin krone siddende omvendt på hovedet. Folk med forstand på urtemedicin bliver sat til at pleje ham. Cordelia har lovet dem al sit guld, hvis de bare kan gøre hendes far rask. Lægeurter og rigeligt med søvn hjælper. Pludselig en morgen genkender King Lear Cordelia og må græde af glæde over at se hende igen.

”Men jeg skammer mig så frygteligt!”, siger han og gemmer ansigtet i sine hænder. Cordelia ser ømt på sin far, tager fat om hans hænder og siger: ”Lige meget hvad, så er og bliver du min far. Jeg elsker dig og vil altid elske dig som en datter elsker sin far – lige til verdens ende. Og så omfavner de hinanden.

På den måde fandt Cordelia og hendes far sammen og sluttede fred med hinanden.

Nu skulle man tro at alting var godt og endt lykkeligt..

Men sådan går det ikke i King Lear. Historien slutter med at Cordelia bliver myrdet af en hævnfuld skiderik. Lear finder hende død og bliver atter gal af sorg og dør sammen med hende.

Cordelias søstre, Goneril og Regan bedrager deres hertugmænd med den samme mand. Han viser sig at være den skiderik, som har dræbt Cordelia.

Goneril tager Regan af dage med gift, men hendes hertugmand opdager hendes udåd og sender Goneril i fængsel. Der tager hun sit eget liv . En trist slutning på Lears og hans døtres liv, må vi sige.

Med Cordelias død må vi sande, at det det rene, ærlige hjerte, som gør det gode ikke altid belønnes i denne verden. Det er hårdt, men sandt. Det er ikke altid de gode som vinder!

Narren til gengæld overlevede dem alle. Måske er det ikke så dårligt alligevel at være en nar?

Det kan vi tænke over, næste gang vi føler os lidt dumme og alene!